

ва (сировинна база), або ємкі та сталі ринку збуту продукції.

3. Найбільші позитивні зрушення у розвитку харчової промисловості упродовж останніх років спостерігаються в Полтавській, Черкаській, Київській, Кіровоградській областях, свідченням чого є зростання їх частки у загальнодержавному виробництві продовольчих товарів.

4. В Україні можна виділити п'ять груп регіонів, які характеризуються певними особливостями розвитку харчової промисловості. Найбільш гостри-

ми диспропорціями на ринках продовольчих товарів вирізняються центральні та західні регіони України. При цьому у перших такі диспропорції викликані значними обсягами виробництва продовольчих товарів, у других – підвищеними обсягами споживання при незначних масштабах виробництва.

Виявлені вище регіональні особливості розвитку харчової промисловості мають враховуватися при розробці стратегічних цілей і конкретних завдань реформування агропродовольчої сфери країни та її окремих територій.

СПИСОК ЛІТЕРАТИ

1. Дейнеко Л.В. Економічні проблеми розвитку харчової промисловості України та її регіонів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / Л.В. Дейнеко. – К. : РВПС України НАН України, 2000. – 39 с.
2. Купчак П.М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів : монографія / за ред. доктора економічних наук, професора Л.В. Дейнеко. – К. : Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2009. – 152 с.
3. Саблук П.Т. Глобалізація і продовольство : монографія / П.Т. Саблук, О.Г. Білорус, В.І. Власов. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 632 с.

УДК 338.33:631

ДОБРЯНСЬКА Н.А., канд. екон. наук, доцент, НІКІФОРЧУК А.А., канд. екон. наук, асистент
Одеський державний аграрний університет

СТАН ДИВЕРСИФІКОВАНИХ КОРПОРАТИВНИХ ОБ'ЄДНАНЬ У ПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ТА ЇХ РОЛЬ У ЕКОНОМІЦІ

Розглянуто український ринок соків в продовольчій сфері, споживання соків в Україні та зарубіжних країнах на душу населення. Визначено основні проблеми та галузеві особливості овочеконсервного виробництва. Запропоновано основні шляхи зростання прибутковості підприємств даної галузі.

Ключові слова: консервна галузь, диверсифікація, продовольча сфера, сировинна база

Ukrainian juice market in the food sector, consumption of juices in Ukraine and foreign countries per capita have been considered. The main problems and sectoral characteristics canned-vegetable production have been defined. The basic ways to increase profitability of the industry have been proposed.

Keywords: canning industry, diversification, food sector, raw materials

Вступ. Україна завжди славилася великими обсягами виробництва продовольства. Після розпаду СРСР і лібералізації зовнішньої торгівлі до України збільшилися поставки імпортової консервації, що відрізнялась більш широким асортиментом, зручною та якісно оформленою упаковкою, вищою якістю продукції. Погіршення економічного стану в країні, розрив старих виробничих зв'язків, введення нових форм господарювання призвели в першій половині 1990-х рр. до зниження виробництва продукції у великих сільськогосподарських підприємствах, які раніше виступали основними постачальниками сировини для переробної промисловості. Зниження рівня платоспроможності населення стало причиною зниження обсягів закупівлі на зовнішньому ринку, а відсутність досвіду зовнішньоекономічної діяльності у підприємств-виробників спричинила зменшення поставок продукції за кордон.

З другої половини 1990-х рр. спостерігається поступове відродження виробництва. Приватизація підприємств і поява нових власників призвело до

орієнтації їх на випуск конкурентоспроможної продукції. З'явилася визнана в усьому світі упаковка «твіст-офф», вся продукція вироблялась під власними торговими марками, а окремі підприємства почали випускати продукцію в своїй скляній тарі оригінальної форми.

Постановка завдання. Як показує досвід діяльності аграрних і переробних підприємств, існуюча нині структура галузі, форми виробничих і комерційних зв'язків між підприємствами не дозволяють повною мірою використати їх потенціал розвитку, найбільш повно задовольнити вимоги споживачів та забезпечити саморозвиток системи. Даній проблемі розвитку конкурентоспроможного виробництва приділили свою увагу такі українські вчені, як М.Й. Малік, П.Т. Саблук, Ю.Ф. Мельник, В.Я. Месель-Веселяк та інші науковці.

Метою статті є розглянути стан диверсифікованих корпоративних об'єднань у продовольчій сфері та визначити їх роль у економіці України.

Результати досліджень. Згідно з оцінками

експертів, темпи росту українського ринку соків на рівні 20-25% збережуться у найближчі 2-3 роки. Потенціальна місткість ринку ще досить висока; споживання соків в Україні на душу населення у 2-4 рази менше, ніж у європейських країнах (Німеччина - 58 л, Австрія - 30 л, Данія - 20л, США - 68 л) [1].

В останні роки активно зростає кількість вироблених соків на душу населення, втім виробництво овочевих консервів залишається на стабіль-

ному рівні, що насамперед пов'язується з обмеженістю обсягів сировини – плодів і овочів вітчизняного виробництва. Сучасна ж технологія виробництва соків дозволяє виробникам бути практично незалежними від сировинної бази, використовуючи імпортовані концентрати. Щоб отримати більш чітку картину виробництва плодово-овочевої консервації необхідно розглянути його структуру в розрізі підприємств (рис. 1 та рис. 2).

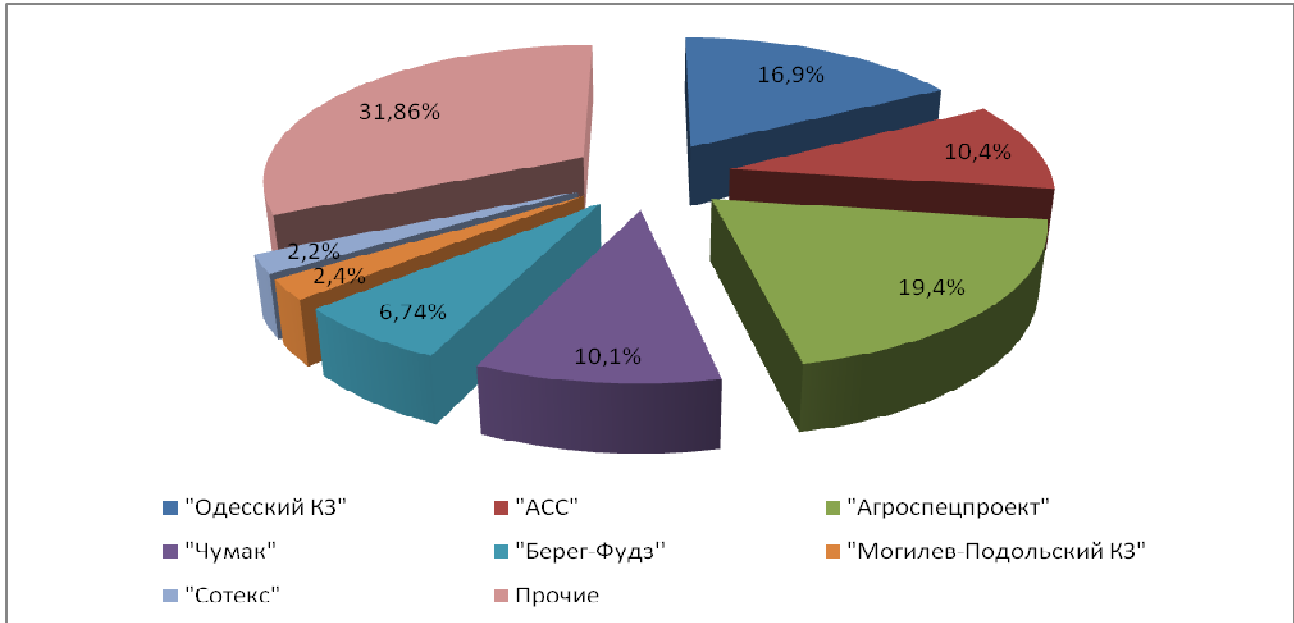

Рис. 1. Частка найбільших в Україні компаній-виробників продуктів переробки овочів [2]

Лідерами української плодовоовочевої галузі є група компаній „Верес“ і ЗАТ „Чумак“. У 2001 році на вітчизняному консервному ринку з'явився ще один потужний виробник – ЗАТ „Ніжинський консервний комбінат“. Комбінат виробляв консерви і раніше, але лише з приходом нового власника – компанії „Фоззі“ – активніше розгорнув свою діяльність завдяки забезпеченню стабільного збуту продукції. За короткий час підприємство зайняло місце серед трійки крупніших виробників овочеконсервної продукції.

Однією із галузевих особливостей овоче-консервного виробництва є необхідність роботи в умовах періодичного „замороження“ оборотних засобів, оскільки виробничий пік припадає на весну-літо, а максимум продажів – на зиму. З урахуванням цього, а також повної залежності консервних комбінатів від результатів роботи аграрних підприємств, планувати роботу дуже важко. Тому

проблеми консервної галузі у першу чергу пов'язані із нестабільністю у сільському господарстві і відсутністю у достатній кількості вітчизняних виробників якісної тари.

Тенденція росту конкуренції серед виробників соків продовжиться. Виробники будуть шукати нові смаки, удосконалювати види пакування, посилювати параметри якості.

Подальше зростання ринку, за оцінками експертів, буде відбуватися, вірогідно, внаслідок формування додаткового попиту на продукцію сокової індустрії з боку споживачів безалкогольних напоїв та мінеральної води.

Новими можливостями розвитку ринку соків можуть бути виробництво функціональних напоїв із чітко позначеною споживчою вигодою (дієтичні напої, енергетичні напої, напої для спортсменів), а також кооперація із суміжними ринками – сокомолочні напої.

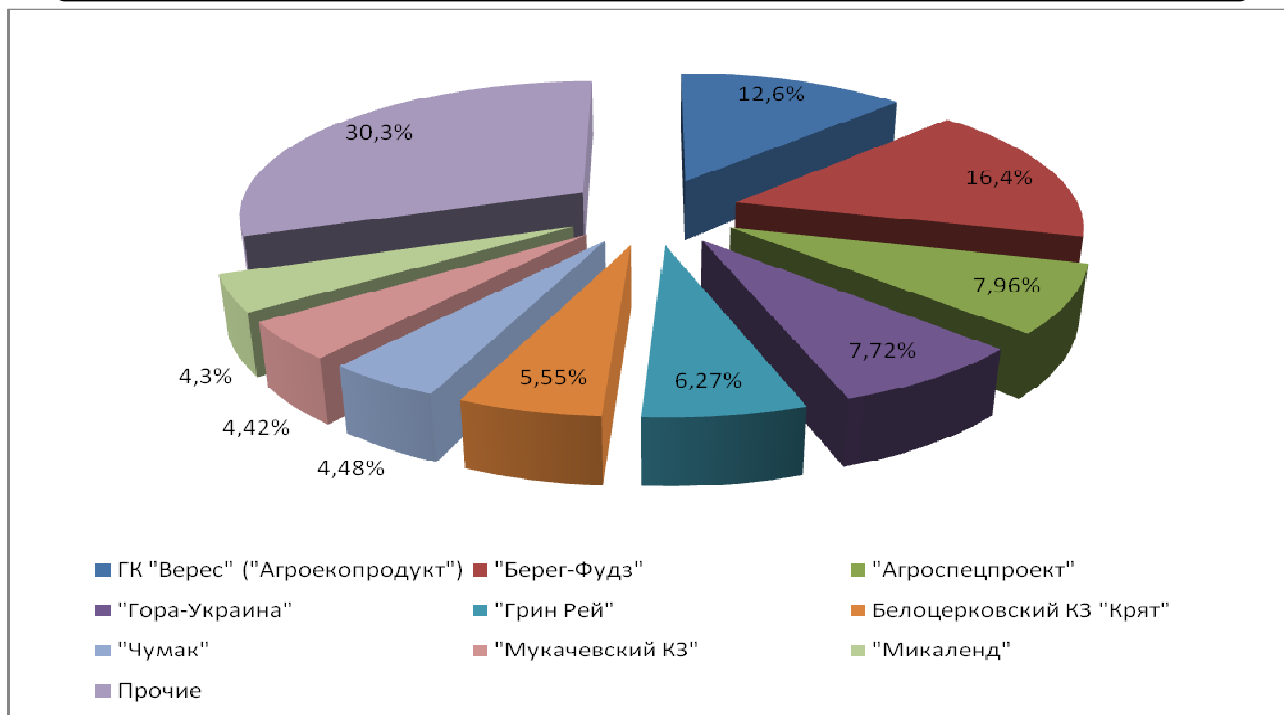

Рис. 2 Частка найбільших компаній у національному виробництві консервів з овочів, плодів, горіхів і грибів з додаванням солі [2]

Висновки. Таким чином, у найближчій перспективі галузь буде розвиватися інтенсивним шляхом, хоча площі під плодовоовочевими культурами і насадженнями також будуть зростати переважно у професійних виробників.

Сучасний розвиток агробізнесу характери-

зується значним поживленням, посиленням конкуренції між товаровиробниками. Переробні підприємства вимушені все більше уваги приділяти політиці ціноутворення, просуванню та маркетингу в цілому, а також ефективним стратегіям конкурентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Офіційний сайт журналу „БІЗНЕС” – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.business.ua/>
2. Васильєва Н. „Консерваторія” / Н. Васильєва // Бизнес. – 2007. - № 9. – С. 140-142.
3. Славюк Р.А. Фінанси підприємств / Р.А. Славюк. – Луцьк : “Вежа”, 2001. – С. 34-35.

УДК 330.313 + 664.76(477)

НІКІШИНА О.В., канд. екон. наук, докторант

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

МОДЕЛЮВАННЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ІНТЕГРОВАНОГО РИНКУ ЗЕРНА ТА ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ

Розглянуто головні моделі відтворення, обґрунтовано секторну структуру інтегрованого зернового ринку. Розроблено відтворювальну модель системи суміжних до зернового ринку, доведено доцільність її використання як методологічної основи механізму державного регулювання інтегрованого ринку зерна та продуктів його переробки.

Ключові слова: інтегрований ринок, відтворювальні процеси, секторна структура, споживча вартість товару, система суміжних ринків

The main models of reproduction are considered; the sector structure of the integrated grain market is proved. The reproduction model of system adjacent to grain the markets is developed, expediency of its use as methodological basis of the mechanism state regulation of the integrated market grain and products of its processing is proved.

Keywords: integrated market, reproduction processes, sector structure, consumer cost of goods, system of the adjacent markets